

Plenum

Torsdag 17.6.2021 kl. 18.15—18.31

2. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik och till lagar som har samband med dem

Regeringens proposition RP 47/2021 rd

Utskottets betänkande FvUB 9/2021 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 2 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger förvaltningsutskottets betänkande FvUB 9/2021 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Jag öppnar den allmänna debatten. — Presentationsanförande, ledamot Purra, var så god.

Debatt

18.15 Riikka Purra ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esityksen tavoitteena on sovittaa yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on uudistaa alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja vastaamaan toimintaympäristön muutoksia sekä Euroopan unionin ja kansallisia tavoitteita. Tavoitteena on myös tukea ja edistää vaikuttavaa vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta alueiden kehittämisessä sekä selkeyttää sääntelyä ja vähentää tuensaajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa. Hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta ja laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin. Ehdotetulla toimeenpanolailla ja rahoituslailla annetaan ohjelmakaudelle 2021—27 säädettyä EU-sääntelyä täydentävät ja täsmentävät kansalliset säännökset. Lakia sovelletaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakauden hankkeisiin. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että alue- ja rakennepolitiikan kansallinen lainsäädäntö kootaan ehdotetulla tavalla yhteen. Tämä selkeyttää aluekehittämisen kokonaisuutta ja tehostaa kansallisten ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimien yhteensovittamista.

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä toimijoineen sekä viranomaisten tehtävät ja toimivalta ehdotetaan säilytettävän pääosin ennallaan, mutta järjestelmää kevennetään ja toimintatapoja uudistetaan. Keskeisenä välineenä säilyvät valtioneuvoston tekemä alueke-

Punkt i protokollet PR 79/2021 rd

hittämispäätös ja maakunnassa laadittava maakuntaohjelma. Maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmasta luovutaan, mikä keventää osaltaan viranomaisten menettelytapoja.

Toimeenpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi uudesta toimintatavasta, aluekehittämisen keskusteluista, joilla vahvistetaan maakuntien ja valtion välistä vuorovaikutusta. Johtopäätösten toteutumista seurataan seuraavien aluekehittämisen keskustelujen yhteydessä. Toimeenpanolain mukaan aluekehittämispäätöksestä päätetään hallituskausittain. Esityksen perustelujen mukaan kukin hallitus voi tarkistaa oman hallitus kautensa aikana painopisteet tarvittaessa esimerkiksi hallituksen strategian tarkistamisen perusteella. Päätöksen konkretisoimiseksi toimeenpanoa varten ministeriöt laativat jatkuvasti päivittyvän toimeenpanosuunnitelman. Valiokunta toteaa, että toimintaympäristö muuttuu nopeasti ja ennalta arvaamatta ja siksi on tarpeellista, että suunnitelmia voidaan päivittää. Valiokunta pitää tärkeänä, että alueiden uudistumisen neuvottelukunta edistää ja seuraa päätöksen toteuttamista ja voi tarvittaessa esittää sen tarkistamista.

Esityksessä ehdotetaan, että äkillisten rakennemuutosalueiden määrittelystä luovutaan. Äkillisen rakennemuutoksen hoidosta tehty toimintamalli on uudistettu lokakuussa 2020. Äkillisten rakennemuutosten ennakkoiva ja reaktiivinen toimintamalli alueilla on vakiintunut toimintatapa. Hallintovaliokunta korostaa, että maakunnilla ja valtiolla tulee edelleen olla resursseja ja tukimekanismeja, joilla voidaan vastata alueellisiin ja valtakunnallisiin aluekehittämistarpeisiin nopeissa muutostilanteissa. Samalla tulee luoda pohjaa pitkäjänteiselle alueiden kehittämiselle kriisistä selviytymiseen ja uuden alun rakentamiseen. Käytännön kehittämistoiminnassa on tarpeen huomioida myös muut kuin nyt ehdotetun lainsäädännön piirissä olevat kehittämisvälineet. Hallintovaliokunta painottaa, että niin yritykset kuin kolmannen sektorin toimijatkin tarvitsevat selkeää ohjeistusta ja neuvontaa hallinnollisten kysymysten lisäksi esimerkiksi sopivan rahoitusinstrumentin tunnistamiseen ja maakuntarajat ylittäviin hankkeisiin.

Arvoisa puhemies! Hajautuneen hallinnon on arvioitu lisäävän hallinnosta maakuntien liitoille aiheutuvia kuluja, mihin myös talousvaliokunta on kiinnittänyt huomiota. Toisaalta tulevalle ohjelmakaudella laajempi yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttö ja edistyneet digitaaliset palvelut tulevat osaltaan vähentämään hallintokuluja. Valiokunta toteaa, että yhteistyöllä on mahdollista saavuttaa kustannushyötyjä ja tehostaa toimintaa. Toisaalta tehtävien voimakas kokoaminen voi saada aikaan sen, että aluelähtöisyys ja paikallistuntemus alkavat hävitä. Kun ely-keskusten osalta tehtävät on keskitetty, on maakuntien liittojen merkitys entistä tärkeämpi oman alueen paikallisten olosuhteiden tuntijana. Hallintovaliokunta katsoo, että toiminnan tehostamisen ja aluelähtöisyyden välille on tärkeää löytää tasapaino, joka voidaan löytää eri alueilla eri tavoin. Hallinnon yksinkertaistamisella ja virtaviivaistamisella voidaan kuitenkin merkittävästi vähentää hallinnosta aiheutuvia kuluja.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan mietintöön sisältyy lausuma, jonka mukaan maakuntien liittojen ja muiden välittävien toimielinten teknisen tuen taso pitää turvata eikä EU:n alue- ja rakennepolitiikan uuden ohjelmakauden 2021—27 toimeenpano saa lisätä nykyistä kuntien talousrasitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 79/2021 rd

18.21 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle erinomaisesta esittelystä. Me kävimme todellakin hallintovaliokunnassa huolella läpi tätä esitystä. Itse ajattelen, että tässä esityksessä on tosi paljon hyviä asioita. Lakiesitys muodostaa selkeän kokonaisuuden, ja tarkentavat asetukset täydentävät sitä. Voidaankin sanoa, että ensimmäistä kertaa aluekehittämisen historiassa koko kokonaisuus ja järjestelmä on kuvattu samaan kokonaisuuteen. Myös maakuntaliittojen rooli itsenäisenä aluekehitysviranomaisena on selkeästi ilmaistu ja maakuntaohjelman asema aluekehittämisen keskeisenä suunnitelmana on hyvin määritelty. Myös viranomaisten toimivaltasuhteet on hyvin esitetty. Eli esityksessä on todella paljon hyviä ja uusia, eteenpäin vieviä asioita.

Mutta kuten puheenjohtaja Purra äsken esitti, valiokuntamme kantoi huolta teknisestä tuesta. Tilannehan on tällä hetkellä se, että tämä tekninen tuki jaetaan välittävillä viranomaisille tarvearvion perusteella, eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että ely-keskusten osalta riittämätön tekninen tuki kompensoidaan valtion talousarvion kautta, mutta jos maakuntaliitoilta loppuvat teknisen tuen rahat, niin silloin joudutaan menemään kuntien kukkarolle. Ja jo hallitusohjelmassakin sanotaan, että kunnille ei anneta lisää tehtäviä.

Niinpä pidän aivan erinomaisena asiana niitä lisäyksiä, mitä hallintovaliokunta teki kokouksessaan tähän mietintöön, ja myös tätä lausumaehdotusta, minkä haluan aivan uudestaan lukea: ”Eduskunta edellyttää, että maakuntien liittojen ja muiden välittävien toimielinten teknisen tuen taso turvataan, eikä EU:n alue- ja rakennepolitiikan uuden ohjelma-kauden 2021—2027 toimeenpano saa lisätä nykyistä kuntien talousrasitetta.” Tämän painoarvo ja merkitys tulevat olemaan erittäin suuria maakunnille — eivätkä vähiten sitä varten, että kuntien talousrasitetta ei lisätä. Toivonkin, että tätä lausumaa myös noudatetaan. — Kiitos.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslagen 1—10 i proposition RP 47/2021 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.